

Διοικητικό Δίκαιο

Το **Διοικητικό Δίκαιο** αποτελεί το σύνολο των κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν τόσο την **οργάνωση** όσο και τη **λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης**, καθώς και τις **σχέσεις της προς τους διοικούμενους πολίτες**.

Στην έννοια της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης περιλαμβάνεται:

- Η **δικαιοπρακτική δράση** αυτής,
- Τα **νομικά μέσα** που χρησιμοποιεί (όπως η **διοικητική πράξη**, η **διοικητική σύμβαση** και οι **υλικές ενέργειες**),
- Καθώς και η **διοικητική διαδικασία** μέσω της οποίας επιτελούνται οι παραπάνω ενέργειες.

Το διοικητικό δίκαιο **παράγεται από τα δημόσια ή πολιτειακά όργανα** της έννομης τάξης, τα οποία διαθέτουν την αρμοδιότητα να θεσπίζουν κανόνες δικαίου που αφορούν είτε την **παροχή δημόσιας υπηρεσίας**, είτε την **ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος**.

Η επιστήμη του διοικητικού δικαίου **αναπτύχθηκε βασιζόμενη σε δύο θεμελιώδη αξιώματα**:

1. Την **υπαγωγή της διοικητικής δράσης στους κανόνες δικαίου** (*αρχή της νομιμότητας*), και
2. Τον **δικαστικό έλεγχο της διοικητικής δράσης**.

Τα δύο αυτά αξιώματα αποτελούν τον πυρήνα της έννοιας του **Κράτους Δικαίου**, το οποίο αντιδιαστέλλεται στο **Αστυνομικό Κράτος**. Στο τελευταίο, **δεν υπάρχει διάκριση λειτουργιών** και **όλες οι εξουσίες συγκεντρώνονται στο πρόσωπο του μονάρχη ή βασιλέα**, χωρίς να υπόκεινται σε οποιοδήποτε **δικαστικό έλεγχο**.

1. Πηγές και αρχές διοικητικού δικαίου

1.1 Πηγές του Διοικητικού Δικαίου

Οι **πηγές του Διοικητικού Δικαίου**, δηλαδή τα κείμενα στα οποία αποτυπώνονται οι κανόνες που το διέπουν, είναι οι εξής:

Διοικητικό Δίκαιο

- Το **Σύνταγμα**,
- Οι **νόμοι**,
- Οι **πράξεις της Διοίκησης** (είτε ατομικές είτε κανονιστικές),
- Οι **δικαστικές αποφάσεις**,
- Οι **κανόνες του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου (Ε.Κ.Δ.)**, και
- Οι **κανόνες του Διεθνούς Δικαίου**.

Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι το Διοικητικό Δίκαιο και, γενικότερα, το **κανονιστικό πλαίσιο της διοικητικής δράσης**, είναι σε **μεγάλο βαθμό προϊόν της νομολογίας**· δηλαδή, αποτελεί έργο του διοικητικού δικαστή περισσότερο παρά αποκλειστικά του νομοθέτη.

Αυτό οφείλεται σε δύο βασικούς λόγους:

1. Στην **απουσία ή στην αοριστία των νομικών διατάξεων** που καλείται να εφαρμόσει ο δικαστής στο πεδίο του Διοικητικού Δικαίου, και
2. Στην **έλλειψη πλήρους κωδικοποίησης του διοικητικού δικαίου**, γεγονός που σχετίζεται με τον **ευμετάβολο και εξελισσόμενο χαρακτήρα του**.

Κατά συνέπεια, ο ρόλος της νομολογίας είναι θεμελιώδης για την κατανόηση και εφαρμογή των κανόνων του διοικητικού δικαίου στην πράξη.

1.2 Αρχές του Διοικητικού Δικαίου

Οι αρχές του Διοικητικού Δικαίου αποτελούν θεμελιώδεις κανόνες που διέπουν τη δράση της Δημόσιας Διοίκησης και εξασφαλίζουν τη νομιμότητα, τη διαφάνεια και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Οι βασικές αρχές είναι οι εξής:

1. **Η αρχή της νομιμότητας της δράσης της Διοίκησης**
Η Διοίκηση υποχρεούται να ενεργεί πάντοτε σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους. Δεν επιτρέπεται να αναλαμβάνει ενέργειες που δεν προβλέπονται ή αντίκεινται σε κανόνες δικαίου.
2. **Η αρχή της αδιάλειπτης λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών**
Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να λειτουργούν συνεχώς, χωρίς διακοπές, για να εξυπηρετούν αποτελεσματικά το κοινό συμφέρον και τις ανάγκες των πολιτών.
3. **Η αρχή της ισότητας**
Η Διοίκηση οφείλει να μεταχειρίζεται ισότιμα τους πολίτες, χωρίς διακρίσεις,

Διοικητικό Δίκαιο

εκτός εάν υπάρχει αντικειμενικός και νόμιμος λόγος διαφορετικής μεταχείρισης.

4. Η αρχή της αμεροληψίας της Διοίκησης

Οι διοικητικοί υπάλληλοι πρέπει να ενεργούν με ουδετερότητα και αντικειμενικότητα, χωρίς προσωπικά ή πολιτικά κίνητρα ή επιρροές.

5. Η αρχή της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων

Κάθε διοικητική πράξη πρέπει να συνοδεύεται από πλήρη και σαφή αιτιολόγηση, ώστε να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της νομιμότητάς της από τον διοικούμενο και τα δικαστήρια.

6. Η αρχή της ακρόασης του διοικούμενου

Πριν από τη λήψη μιας δυσμενούς για τον πολίτη διοικητικής πράξης, η Διοίκηση οφείλει να του παρέχει τη δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις και αντιρρήσεις του.

7. Η αρχή της μη αναδρομικής ισχύος των διοικητικών πράξεων

Οι διοικητικές πράξεις παράγουν έννομα αποτελέσματα μόνο από τη στιγμή της έκδοσής τους και εφεξής· δεν επιτρέπεται να ανατρέχουν σε παρελθόντα χρόνο, εκτός εάν προβλέπεται ρητά από τον νόμο.

8. Η αρχή της αναλογικότητας

Η Διοίκηση πρέπει να επιλέγει μέτρα που είναι κατάλληλα, αναγκαία και ανάλογα προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, χωρίς να επιβαρύνει υπερβολικά τον πολίτη.

9. Η αρχή της προστασίας της εμπιστοσύνης του διοικούμενου

Οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να προσδοκούν ότι η Διοίκηση θα ενεργεί κατά τρόπο προβλέψιμο και συνεπή, ιδίως όταν βασίζονται σε προηγούμενες νόμιμες ενέργειές της.

2. Διοικητική πράξη

Η **διοικητική πράξη** αποτελεί βασικό νομικό εργαλείο της Δημόσιας Διοίκησης και είναι το κύριο μέσο μέσω του οποίου η Διοίκηση εκδηλώνει τη βούλησή της για τη ρύθμιση συγκεκριμένων καταστάσεων. Με αυτήν, η Διοίκηση ασκεί τη δημόσια εξουσία της και παράγει έννομα αποτελέσματα, επηρεάζοντας άμεσα τη νομική κατάσταση του διοικούμενου.

Ορισμός

Διοικητικό Δίκαιο

Διοικητική πράξη είναι η **μονομερής βούληση της Διοίκησης** που εκφράζεται με σκοπό τη **δημιουργία, μεταβολή ή κατάργηση** έννομων σχέσεων στον χώρο του δημοσίου δικαίου.

Χαρακτηριστικά Διοικητικής Πράξης

Μια πράξη για να χαρακτηριστεί ως **διοικητική**, πρέπει να έχει τα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

1. **Μονομερής ενέργεια** – Πρόκειται για πράξη που δεν απαιτεί τη συναίνεση του διοικούμενου.
2. **Δημόσια εξουσία** – Εκδίδεται από όργανο της Διοίκησης που ενεργεί με κρατική εξουσία.
3. **Έννομα αποτελέσματα** – Προκαλεί έννομες συνέπειες, δηλαδή επιφέρει αλλαγές στη νομική κατάσταση των προσώπων.
4. **Εξωτερική εκδήλωση** – Πρέπει να είναι σαφώς εκτεφρασμένη, κατά κανόνα γραπτή, και να κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο.
5. **Ατομική ή κανονιστική μορφή** – Διακρίνεται σε πράξεις που απευθύνονται σε συγκεκριμένο πρόσωπο (ατομικές) ή σε γενικό πληθυσμό/περιπτώσεις (κανονιστικές).

Κατηγορίες Διοικητικών Πράξεων

Οι διοικητικές πράξεις διακρίνονται κυρίως στις εξής κατηγορίες:

1. **Ατομικές διοικητικές πράξεις**
Είναι πράξεις που αφορούν **συγκεκριμένα πρόσωπα ή περιπτώσεις**. Π.χ. ο διορισμός σε δημόσια θέση, η άδεια λειτουργίας καταστήματος, η επιβολή προστίμου.
2. **Κανονιστικές διοικητικές πράξεις**
Είναι πράξεις γενικής εφαρμογής που **θεσπίζουν κανόνες δικαίου** με ισχύ για απροσδιόριστο αριθμό προσώπων ή περιπτώσεων. Π.χ. υπουργική απόφαση που καθορίζει ώρες λειτουργίας υπηρεσιών.
3. **Ουσιαστικές ή πραγματικές ενέργειες (υλικές πράξεις)**
Δεν αποτελούν διοικητικές πράξεις με την αυστηρή έννοια, καθώς **δεν παράγουν άμεσα νομικά αποτελέσματα**, αλλά **συνοδεύουν ή προετοιμάζουν την άσκηση διοικητικής εξουσίας** (π.χ. έλεγχοι, αυτοψίες, επιδόσεις εγγράφων).

Διοικητικό Δίκαιο

Στοιχεία Διοικητικής Πράξης

Μια έγκυρη διοικητική πράξη περιλαμβάνει τα ακόλουθα βασικά στοιχεία:

- **Αρμόδιο όργανο** (που έχει την εξουσία να την εκδώσει)
- **Νομική βάση (θεμελίωση)** στο Σύνταγμα, τους νόμους ή τις κανονιστικές διατάξεις
- **Αιτιολογία**, ιδίως στις ατομικές πράξεις
- **Διατύπωση** σε ορισμένη μορφή (συνήθως γραπτή)
- **Κοινοποίηση** στον ενδιαφερόμενο

Ακύρωση και Ανάκληση

Μια διοικητική πράξη μπορεί να ακυρωθεί από τα διοικητικά δικαστήρια (μέσω προσφυγής) ή να ανακληθεί από το ίδιο το διοικητικό όργανο **εφόσον είναι παράνομη ή δεν έχει εκτελεστεί**. Υπάρχει και η **αυτεπάγγελτη ανάκληση** σε ορισμένες περιπτώσεις δημοσίου συμφέροντος.

Νομική Σημασία

Η διοικητική πράξη είναι **κρίσιμη για την ασφάλεια δικαίου**, καθώς καθιστά σαφή τη βούληση της Διοίκησης και παρέχει στον πολίτη τη δυνατότητα **ενημέρωσης, αντίδρασης και δικαστικής προστασίας**. Η ύπαρξη τυπικών και ουσιαστικών εγγυήσεων (όπως η αιτιολογία, η κοινοποίηση και το δικαίωμα προσφυγής) διασφαλίζει τη **νομιμότητα και τη διαφάνεια** της κρατικής δράσης.

3. Όργανα παραγωγής διοικητικής πράξης

Για την έκδοση μιας **διοικητικής πράξης**, απαιτείται αυτή να προέρχεται από **νόμιμο όργανο της Δημόσιας Διοίκησης**, δηλαδή από πρόσωπο ή συλλογικό όργανο που έχει την **αρμοδιότητα και εξουσία** να εκφράσει τη βούληση του κράτους ή ενός νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

3.1 Έννοια του Διοικητικού Οργάνου

Διοικητικό όργανο είναι κάθε **φυσικό ή συλλογικό πρόσωπο** που ενεργεί για λογαριασμό της Διοίκησης και έχει τη **νομική εξουσιοδότηση** να εκδίδει πράξεις με έννομα αποτελέσματα. Τα διοικητικά όργανα διακρίνονται ανάλογα με τη δομή, τη φύση και την πηγή της αρμοδιότητάς τους.

3.2 Κατηγορίες Οργάνων

Διοικητικό Δίκαιο

A. Μονοπρόσωπα Όργανα

Είναι **φυσικά πρόσωπα** που διαθέτουν διοικητική εξουσία και δρουν ατομικά. Παραδείγματα:

- Ο **Υπουργός** (εκδίδει υπουργικές αποφάσεις),
- Ο **Δήμαρχος**,
- Ο **Γενικός Γραμματέας Υπουργείου**,
- Ο **Διευθυντής δημόσιας υπηρεσίας**.

Αυτά τα όργανα εκδίδουν πράξεις στο πλαίσιο της προσωπικής τους αρμοδιότητας, και οι ενέργειές τους δεσμεύουν τη Διοίκηση.

B. Συλλογικά Όργανα

Αποτελούνται από **ομάδα προσώπων** που συνεδριάζουν και αποφασίζουν από κοινού. Παραδείγματα:

- Τα **Υπηρεσιακά Συμβούλια**,
- Η **Οικονομική Επιτροπή Δήμου ή Περιφέρειας**,
- Τα **Πειθαρχικά Συμβούλια**.

Η απόφαση λαμβάνεται μετά από συλλογική διαδικασία (συζήτηση, ψηφοφορία), και έχει ισχύ διοικητικής πράξης όταν εκτελείται από τον αρμόδιο εισηγητή ή πρόεδρο.

Γ. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.)

Οργανισμοί όπως τα **Ασφαλιστικά Ταμεία**, τα **ΑΕΙ**, τα **Επιμελητήρια**, κ.ά., διαθέτουν δική τους διοικητική αυτοτέλεια και εκδίδουν διοικητικές πράξεις μέσω των προβλεπόμενων οργάνων τους (π.χ. Διοικητικά Συμβούλια, Πρυτάνεις, Διοικητές).

3.3 Πηγή Αρμοδιότητας

Η αρμοδιότητα των οργάνων **καθορίζεται από τον νόμο ή κανονιστικές πράξεις**. Δεν μπορούν να ενεργήσουν έξω από τα όρια που τους έχουν τεθεί. Η **έλλειψη αρμοδιότητας** αποτελεί λόγο **ακυρότητας της διοικητικής πράξης**.

3.4 Νομιμότητα της Πράξης

Για να είναι έγκυρη μια διοικητική πράξη, πρέπει να προέρχεται από **το κατάλληλο, νομικά εξουσιοδοτημένο όργανο**, να τηρείται η **κανονική διαδικασία έκδοσης**, και να υπάρχει **σαφής θεμελίωση** στο δίκαιο (θετική αρμοδιότητα).

Διοικητικό Δίκαιο

3.5 Εκχώρηση και Ανάθεση Αρμοδιότητας

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η αρμοδιότητα μπορεί να **μεταβιβαστεί** σε άλλα όργανα, είτε μέσω **εξουσιοδότησης** (π.χ. Υπουργική Εξουσιοδότηση προς Γενικό Γραμματέα) είτε μέσω **εσωτερικής ανάθεσης** εντός μιας υπηρεσίας. Η πράξη όμως συνεχίζει να φέρει την ευθύνη του εξουσιοδοτημένου οργάνου.

4. Διοικητική και δημοσιονομική οργάνωση και λειτουργία του κράτους

Η **διοικητική και δημοσιονομική οργάνωση** του κράτους αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία θεμελιώνεται η **λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης** και διασφαλίζεται η **αποτελεσματική αξιοποίηση των δημόσιων πόρων** προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

4.1. Διοικητική Οργάνωση του Κράτους

Η **διοικητική οργάνωση** αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο **δομείται η Δημόσια Διοίκηση**, δηλαδή πώς κατανέμονται οι εξουσίες, οι αρμοδιότητες και οι υπηρεσίες μέσα στον κρατικό μηχανισμό.

Βασικά Στοιχεία της Διοικητικής Οργάνωσης:

- **Κεντρική Διοίκηση:** Περιλαμβάνει τα **Υπουργεία** και τις **Κεντρικές Υπηρεσίες του Κράτους**, που βρίσκονται κυρίως στην πρωτεύουσα και αποτελούν τον κύριο φορέα σχεδιασμού και ελέγχου της κρατικής πολιτικής.
- **Αποκεντρωμένη Διοίκηση:** Αναφέρεται σε κρατικές υπηρεσίες που λειτουργούν **εκτός των κεντρικών δομών**, ασκώντας αρμοδιότητες σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο (π.χ. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Περιφερειακές Διευθύνσεις).
- **Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.):** Οι **Δήμοι και οι Περιφέρειες**, που διαθέτουν δική τους νομική προσωπικότητα και αρμοδιότητες για τη διαχείριση τοπικών υποθέσεων.
- **Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.):** Φορείς με διοικητική αυτοτέλεια (όπως ασφαλιστικοί οργανισμοί, πανεπιστήμια, επιμελητήρια), που ασκούν εξειδικευμένες δημόσιες αρμοδιότητες.

Η διοικητική δομή του κράτους αποσκοπεί στη **λειτουργική κατανομή των κρατικών υπηρεσιών** με στόχο την **αποτελεσματικότητα**, την **προσβασιμότητα** και την **κοντινότερη εξυπηρέτηση των πολιτών**.

Διοικητικό Δίκαιο

4.2 Δημοσιονομική Οργάνωση και Λειτουργία

Η δημοσιονομική λειτουργία του κράτους σχετίζεται με τη **διαχείριση των οικονομικών πόρων**, τον **κρατικό προϋπολογισμό**, τις **δημόσιες δαπάνες** και τα **έσοδα**, καθώς και με τους μηχανισμούς ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης.

Κύρια Στοιχεία της Δημοσιονομικής Οργάνωσης:

- **Κρατικός Προϋπολογισμός:** Το ετήσιο οικονομικό σχέδιο που περιλαμβάνει τα **έσοδα και τις δαπάνες** του κράτους. Καταρτίζεται από το Υπουργείο Οικονομικών και εγκρίνεται από τη Βουλή.
- **Δημόσια Έσοδα:** Προέρχονται κυρίως από τη **φορολογία**, τα **τελη**, τις **εισφορές**, τις **επιδοτήσεις** και τα **κοινοτικά κονδύλια**.
- **Δημόσιες Δαπάνες:** Περιλαμβάνουν τις **δαπάνες για μισθούς δημοσίων υπαλλήλων**, τις **επενδύσεις σε υποδομές**, την **παιδεία**, την **υγεία**, την **άμυνα** και την **κοινωνική πρόνοια**.
- **Δημοσιονομικός Έλεγχος:** Ασκείται από **ανεξάρτητες αρχές** και θεσμούς όπως το **Ελεγκτικό Συνέδριο**, η **Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικού Ελέγχου**, καθώς και μέσω **εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων** σε κάθε φορέα του δημοσίου.

Η δημοσιονομική διαχείριση έχει ως στόχο τη **διαφάνεια**, τη **νομιμότητα**, την **αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών** και τη **διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας** της χώρας.

4.3 Σχέση Διοικητικής και Δημοσιονομικής Λειτουργίας

Η **διοικητική** και η **δημοσιονομική λειτουργία** είναι αλληλένδετες: η ορθολογική κατανομή των αρμοδιοτήτων και των πόρων είναι απαραίτητη για την **αποτελεσματική εφαρμογή δημόσιων πολιτικών**. Χωρίς σωστή διοικητική οργάνωση, η δημοσιονομική πολιτική δεν μπορεί να υλοποιηθεί επαρκώς, ενώ χωρίς ορθή διαχείριση πόρων, η διοίκηση καθίσταται αναποτελεσματική ή καταχρηστική.

5. Δημοσιοϋπαλληλικό δίκαιο

Το **Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο** είναι ο κλάδος του Διοικητικού Δικαίου που ρυθμίζει το **νομικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων**. Περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων

Διοικητικό Δίκαιο

που διέπουν τη **σχέση δημοσίου δικαίου** μεταξύ του κράτους (ή άλλων δημοσίων φορέων) και των υπαλλήλων που εργάζονται σε αυτό.

5.1 Έννοια του Δημοσίου Υπαλλήλου

Δημόσιος υπάλληλος θεωρείται το φυσικό πρόσωπο που **διορίζεται σε οργανική θέση** του δημοσίου τομέα και παρέχει **υπηρεσίες μονίμως ή με σχέση δημοσίου δικαίου** για την εκπλήρωση δημοσίων σκοπών.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι εργάζονται στο πλαίσιο του **Δημοσίου, των Ο.Τ.Α., των Ν.Π.Δ.Δ. και άλλων δημοσίων οργανισμών**, και διαφέρουν από τους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα τόσο στο είδος της σύμβασης όσο και στη φύση της υπηρεσιακής σχέσης.

5.2 Πηγές του Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου

Οι βασικές πηγές είναι:

- Το **Σύνταγμα** (άρθρο 103),
- Ο **Υπαλληλικός Κώδικας** (Ν. 3528/2007),
- Οι **ειδικοί νόμοι** για κατηγορίες υπαλλήλων (π.χ. εκπαιδευτικών, ένστολων),
- Οι **κανονιστικές πράξεις** της Διοίκησης,
- Η **νομολογία** των δικαστηρίων.

5.3 Περιεχόμενο του Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου

Α. Διορισμός και Κατάταξη

Ο διορισμός γίνεται κατά κανόνα **μέσω ΑΣΕΠ** ή ειδικών διαγωνισμών, και η κατάταξη εξαρτάται από τα προσόντα, την εκπαίδευση και την εμπειρία του υπαλλήλου.

Β. Δικαιώματα Δημοσίων Υπαλλήλων

- **Μονιμότητα**, δηλαδή σταθερή εργασιακή σχέση, υπό προϋποθέσεις.
- **Μισθός και επιδόματα** σύμφωνα με ενιαίο μισθολόγιο.
- **Αδειες** (κανονική, αναρρωτική, εκπαιδευτική κ.ά.).
- **Αξιοπρέπεια και προστασία από αυθαιρεσία.**
- **Δικαίωμα συνδικαλισμού** και συμμετοχής σε υπηρεσιακά συμβούλια.

Γ. Υποχρεώσεις Δημοσίων Υπαλλήλων

- **Πίστη στο Σύνταγμα και τους νόμους,**

Διοικητικό Δίκαιο

- Αφοσίωση στην υπηρεσία και προσήλωση στο καθήκον,
- Υπακοή στις εντολές των προϊσταμένων,
- Τήρηση του υπηρεσιακού απορρήτου,
- Εντιμότητα, ευσυνειδησία και ευγένεια προς τους πολίτες.

Δ. Υπηρεσιακή Εξέλιξη

Περιλαμβάνει **αξιολογήσεις, προαγωγές, μεταθέσεις και μετατάξεις**, οι οποίες γίνονται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και ειδικών διαδικασιών.

Ε. Πειθαρχική Ευθύνη

Οι υπάλληλοι υπόκεινται σε **πειθαρχικό έλεγχο** για παράβαση καθηκόντων. Οι ποινές κυμαίνονται από **έγγραφο επίπληξη** έως και **παύση** από τα καθήκοντα. Η διαδικασία προβλέπει ακρόαση και προσφυγή ενώπιον πειθαρχικών συμβουλίων.

ΣΤ. Λύση της Υπηρεσιακής Σχέσης

Η λύση μπορεί να επέλθει λόγω:

- Παραίτησης,
- Συνταξιοδότησης,
- Παύσης λόγω πειθαρχικού παραπτώματος,
- Απόλυσης για λόγους ανεπάρκειας ή υγείας.

5.4 Σκοπός του Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου

Ο κύριος σκοπός του είναι η **κατοχύρωση ενός επαγγελματικά σταθερού, αξιόπιστου και υπεύθυνου προσωπικού** που θα υπηρετεί το κράτος **υπό καθεστώς νομιμότητας, ουδετερότητας και ισότητας**, εξυπηρετώντας το δημόσιο συμφέρον με **συνέπεια και διαφάνεια**.

6. Τοπική αυτοδιοίκηση και περιφερειακά όργανα του κράτους

Η **Τοπική Αυτοδιοίκηση** και τα **Περιφερειακά Όργανα του Κράτους** αποτελούν βασικά συστατικά της **αποκεντρωμένης διοικητικής οργάνωσης** της χώρας. Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατοχυρώνεται συνταγματικά (άρθρο 102 Συντ.) και διασφαλίζει την **πολιτική, οικονομική και διοικητική αποκέντρωση** της κρατικής εξουσίας.

6.1 Τοπική Αυτοδιοίκηση

Διοικητικό Δίκαιο

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση περιλαμβάνει **δημόσιους φορείς που ασκούν διοίκηση σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο**, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών των πολιτών στην καθημερινότητά τους.

Βασικά Χαρακτηριστικά:

- Διαθέτει **διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια**,
- Ασκεί **αυτοτελείς αρμοδιότητες** που προβλέπονται από το Σύνταγμα και τους νόμους,
- Οι αρχές της εκλέγονται **άμεσα από το λαό** μέσω τοπικών εκλογών.

Βαθμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

A' Βαθμός: Δήμοι

Αποτελούν την πιο άμεση μορφή τοπικής διοίκησης. Κάθε δήμος έχει:

- **Δημοτικό Συμβούλιο** (συλλογικό όργανο),
- **Δήμαρχο** (εκτελεστικό όργανο),
- Ανάθεση αρμοδιοτήτων όπως: καθαριότητα, ύδρευση, τοπικά έργα, παιδικοί σταθμοί, πολιτιστικές δραστηριότητες κ.ά.

B' Βαθμός: Περιφέρειες

Οι Περιφέρειες έχουν ευρύτερη εμβέλεια και αναλαμβάνουν αρμοδιότητες αναπτυξιακού και κοινωνικού χαρακτήρα. Περιλαμβάνουν:

- **Περιφερειακό Συμβούλιο**,
- **Περιφερειάρχη** (επικεφαλής εκτελεστικής εξουσίας),
- Αρμοδιότητες σε θέματα όπως: δημόσια έργα, συγκοινωνίες, τουρισμός, υγεία, εκπαίδευση σε περιφερειακό επίπεδο.

6.2 Περιφερειακά Όργανα του Κράτους (Αποκεντρωμένη Διοίκηση)

Η **Αποκεντρωμένη Διοίκηση** είναι μορφή κρατικής διοίκησης που λειτουργεί σε **περιφερειακό επίπεδο**, ασκώντας **κρατικές αρμοδιότητες** που δεν έχουν ανατεθεί στην αυτοδιοίκηση.

Χαρακτηριστικά:

Διοικητικό Δίκαιο

- Επικεφαλής είναι ο **Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης**, που **διορίζεται από την κυβέρνηση**.
- Ασκεί **εποπτεία επί των ΟΤΑ** και **εκτελεί αρμοδιότητες που παραμένουν στον έλεγχο του κράτους**, π.χ. πολεοδομία, περιβάλλον, δάση, μετανάστευση.

Διαφορά από την Τοπική Αυτοδιοίκηση:

- Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει **εκλεγμένη διοίκηση** και **διοικητική αυτονομία**.
- Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση αποτελεί **κρατικό όργανο**, χωρίς αυτοδιοικητικά χαρακτηριστικά, και **υλοποιεί κυβερνητική πολιτική** σε τοπικό επίπεδο.

6.3 Σκοπός και Σημασία

Η ύπαρξη Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακών Οργάνων στοχεύει:

- Στην **αποφόρτιση της Κεντρικής Διοίκησης** από τοπικές υποθέσεις,
- Στην **αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών**, μέσω κοντινότερων και ευέλικτων δομών,
- Στην **ενίσχυση της συμμετοχής του πολίτη** στα κοινά και τη **δημοκρατική λογοδοσία**,
- Στην **ανάπτυξη περιφερειακής πολιτικής** με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε περιοχής.

Η αποκέντρωση, μέσω της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αποτελεί έναν από τους πυλώνες της **σύγχρονης Δημόσιας Διοίκησης**, ενισχύοντας τη **νομιμότητα, την αποτελεσματικότητα και τη δημοκρατικότητα** του κρατικού μηχανισμού.

7. Δημόσια Νομικά Πρόσωπα

Τα **Δημόσια Νομικά Πρόσωπα** αποτελούν ανεξάρτητες οργανωτικές μονάδες του ευρύτερου δημόσιου τομέα, οι οποίες δημιουργούνται για την εκπλήρωση **δημοσίων σκοπών**, υπό την εποπτεία του κράτους. Παρότι ανήκουν στη Δημόσια Διοίκηση, διαθέτουν **διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια** και ενεργούν μέσω δικών τους οργάνων.

Διοικητικό Δίκαιο

7.1 Έννοια και Νομική Φύση

Δημόσιο Νομικό Πρόσωπο (Ν.Π.Δ.Δ.) είναι κάθε νομική οντότητα που:

- Δημιουργείται με **νόμο ή κανονιστική πράξη** για τη **διεκπεραίωση κρατικών ή κοινωνικών λειτουργιών**,
- Τελεί **υπό την εποπτεία του κράτους**,
- Διαθέτει **δημόσια εξουσία** και ενεργεί κυρίως με **διοικητικές πράξεις**.

Η ύπαρξή τους βασίζεται στην ανάγκη εξειδίκευσης και **αποτελεσματικής διοικητικής διαχείρισης** τομέων όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική ασφάλιση, η υγεία, και ο πολιτισμός.

7.2 Διαφορές από τα Ιδιωτικά Νομικά Πρόσωπα

Τα Δημόσια Νομικά Πρόσωπα **δεν διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο**, αλλά από το **δημόσιο δίκαιο**, και διακρίνονται από τα ιδιωτικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα ως προς:

- Την **πηγή ίδρυσης** (ιδρύονται αποκλειστικά με νόμο),
- Την **άσκηση δημόσιας εξουσίας** (π.χ. επιβολή υποχρεώσεων),
- Την **ένταξή τους στη Δημόσια Διοίκηση**,
- Τον **τρόπο χρηματοδότησης** (κυρίως από δημόσιους πόρους ή προϋπολογισμούς).

7.3 Παραδείγματα Δημοσίων Νομικών Προσώπων

- **Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.)**
- **Ασφαλιστικοί Φορείς** (π.χ. e-ΕΦΚΑ)
- **Επιμελητήρια και Επιστημονικά Ινστιτούτα**
- **Ιερές Μητροπόλεις και Εκκλησιαστικά Ιδρύματα**
- **Οργανισμοί Πρόνοιας ή Πολιτισμού**

7.4.Οργάνωση και Διοίκηση

Κάθε Ν.Π.Δ.Δ. διαθέτει **διοικητικά όργανα**, τα οποία καθορίζονται με τον ιδρυτικό του νόμο και είναι υπεύθυνα για:

- Την **καθημερινή λειτουργία** του φορέα,
- Την **έκδοση διοικητικών πράξεων**,

Διοικητικό Δίκαιο

- Την **οικονομική διαχείριση** και λήψη αποφάσεων με βάση το δημόσιο συμφέρον.

Η σύνθεση των οργάνων διαφέρει ανάλογα με τη φύση και τον σκοπό του νομικού προσώπου, και συχνά περιλαμβάνει **Διοικητικά Συμβούλια, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές ή Πρυτανικές Αρχές.**

7.5 Εποπτεία και Έλεγχος

Τα Ν.Π.Δ.Δ. δεν είναι εντελώς ανεξάρτητα. Υπάγονται σε **διοικητική εποπτεία από το κράτος**, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει:

- Τον **έλεγχο νομιμότητας** των πράξεων τους,
- Την **έγκριση προϋπολογισμών** και αποφάσεων,
- Την **παρακολούθηση της λειτουργίας** και των στόχων τους.

Στόχος της εποπτείας είναι η **διασφάλιση της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος.**

7.6 Σκοπός και Λειτουργική Αξία

Η δημιουργία Δημοσίων Νομικών Προσώπων εξυπηρετεί:

- Την **αποκέντρωση της κρατικής δράσης,**
- Την **ευελιξία στη διοίκηση τομέων ειδικού ενδιαφέροντος,**
- Την **προώθηση κοινωνικών, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και ερευνητικών στόχων,**